

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

יומא דף יא

מסילת ישרים פרק ט'

כללו של דבר, צריך שישים האדם את עצמו עראי בעולם וקבוע בעבודה, יתרצה ויסתפק בכל עניני העולם במה שמזדמן לו, ויקח מן הבא בידו, ויהיה רחוק מן המנוחה וקרוב למלאכה ולעמל, ויהיה נכון לבו בטוח בה', ולא יירא מתולדות הזמן ופגעיו. שמא תאמר הרי מצינו שחיבו חכמים בכל מקום שישמור האדם את עצמו שמירה מעולה ולא ישים עצמו בסכנה אפילו הוא צדיק ובעל מעשים, ואמרו הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים (כתובות ל), ומקרא כתוב וגשמרתם מאד לנפשותיכם (דברים ד), הרי שאין להחליט הבטחון הזה על כל פנים. והתם אמרו, ואפילו לדבר מצוה (פסחים ח). דע כי יש יראה ויש יראה: יש יראה ראויה ויש יראה שוטה, יש בטחון ויש הוללות. כי הנה האדון ברוך הוא עשה את האדם בעל שכל נכון וסביר נכונה לשינהג עצמו על דרך טוב וישמר מן הדברים המזיקים אשר נבראו לענוש את הרשעים, ומי שירצה שלא ינהג עצמו בדרך החכמה ויפקיר עצמו לסכנות, הנה אין זה בטחון, אלא הוללות. והנה הוא חוטא במה שהוא נגד רצון הבורא יתבך שמו, שרוצה שישמור האדם את עצמו. ונמצא שמלבד הסכנה והכלל להבחין בין שתי היראות הוא מה שחלקו חכמים וזכרונם לברכה באמרם, היבא דשכיח הוקא שאני (פסחים ח) כי מקום שההזק מצוי ונודע, יש להשמר. אך מקום שאין ההזק נודע, אין לירא. ועל כיוצא בזה נאמר, ריעותא דלא חזינן לא מחזקינן (חולין נו), ואין לו לחכם אלא מה שענינו ראות

מהר"ל ח"א קידושין לט :
שלוחי מצוה אינ' ניזקין
וכו. פי' כאשר האדם הולך לעשו' המצוה יש לו חבור ודביקות אל הש"י לגמרי, כי המצוה היא דרכי הש"י, והמתנועע אל המצוה הוא מתנועע אל הש"י, וכל מתנועע אל דבר מתקשר ומתחבר לשם לגמרי (*), ולכך אמרו בפרק כל כתבי (שבת קי"ח ב') א"ר יוסי יהא חלקי עם המתים בדרך המצוה כי תכלית האחרון שיהיה נשמת האדם צרורה עם הש"י, וכאשר מת בדרך מצוה שהלך להתחבר עם הש"י נשמתו צרורה לשם לגמרי, וכאשר תראה

חזון אי"ש אמונה ובטחון פ"ב

וכאשר האדם נפגש במקרה אשר לפי הנוכח שצולס לפוי' חלוי סכנה מדרכי הטבע לפחד מטבעת העולם, וקשת רוחו ירפכו מלזכור שאין במקרה אדוניה לנו ושאין מעצור לדי' מלהושיענו ולהכין מסבצים שיחליפו את כל המסובצים, וההצלחה בשעה הקשה הלזו ולהשרות בקרצ את האמת הידועה כי אין כאן לפנינו שום פגע רע מיד במקרה רק הכל מאתו ית' בין לעוב זין למוטב, ואשר שרש אמונתו מפיגה פחדתו ונותנת לו אמן להאמין באפשרות ההלכה, ושאין לפנינו נטיה לרעה יותר מנטיה לטובה, ענין זה יקראוהו מדת הכטחון.